СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 167. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 8. серпня 1942. No. 167. Jersey City, N. J., Saturday, August 8, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

WASHINGTON D C

ПРЕЗИДЕНТ ВЕТУЄ ҐУМОВИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заветував закон про віддання заряду справи виробу синтетичної ґуми з фармерських продуктів спеціяльній урядовій аґентурі. Президент каже, що цей закон здержав би воєнну продукцію й „саму війну".

Рівночасно президент покликав до життя спеціяльний комітет для відкриття фактів у цій справі. На чолі комітету поставив Бернарда Барука, предсідника Ради Воєнних Промислів. Членами комітету іменовані: д-р Джеймс Конант, президент Гарвардського університету, та д-р Карл Комптон, президент Месечусетського Інституту Технольоґії.

АМЕРИК. ҐЕНЕРАЛ КОМАНДУВАТИМЕ „ДРУГИМ ФРОНТОМ" В ЕВРОПІ

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти доносять, що треба брати майже за певне, що команда над військовими аліянтськими силами, що будуть заанґажовані в отворенню „другого фронту" в Европі, буде в американських руках. Значить, що американський ґенерал стане „другим маршалом Фошом". Між кандидатами на це високе і надзвичайно відповідальне становище висувають ґен. Джорджа С. Маршела, начальника Ґенерального Штабу Американської Армії і ґен. Двайта Д. Айзенговера, команданта американських сил в Европі.

УРЯД ЗАМОВЛЯЄ 500 ПЕРЕВОЗОВИХ ЛІТАКІВ

ВАШИНГТОН. — Рада Воєнної Продукції потвердила плян будови великих літаків до перевозу людей, амуніції й товару, та замовила на спробу 500 70-тонових літаючих човнів. Замовлення дістало підприємство до будови кораблів, на чолі котрого стоїть Генрі Кайзер, котрий найбільше за цей плян побивався.

ПОМІЧНИКА НАЦІСТИЧНОГО ЛЕТУНА ЗАСУДЖЕНО НА ПОВІШЕННЯ

ДІТРОЙТ. — Федеральний суд засудив Макса Стефана з Дітройту на смерть через повішення за зраду, котрої він допустився даючи допомогу націстичному летунові поручникові Гансові Петрові Кругові, коли цей утік з концентраційного табору в Канаді й дістався до Дітройту. Стефан перехвалювався, що Німеччина не дасть його повісити.

КОРОЛЕВА ВІЛЬГЕЛЬМІНА ПРОМОВЛЯЄ ДО КОНҐРЕСУ

ВАШИНГТОН. — Голяндська королева Вільгельміна промовляла в четвер до спільної сесії обох палат американського конґресу. В своїй промові королева запевняла конґрес, що голяндський народ далі воює проти наїзників, а в цій боротьбі піддержує його віра в свій найцінніший спадок, демократію. Не дивлячися на те, що голяндці тепер у ярмі, їх дух незломаний: вони хочуть воювати до кінця. Їх кличем є: „Нема здачі!"

ОДНА З ЧАСТИХ ТЕПЕР ВІСТЕЙ...

Іван Конколь, ґренадієр з Порт Артур, Онт. (Канада), помер у активній службі в канадійській армії заморем. Був активним в українськім народнім життю.

БЕРЕСТЯ ЗАВАЛЕНЕ НІМЕЦЬКИМИ РАНЕНИМИ

ОНА подає за кореспондентом часопису „Берлінер Берзен Цайтунґ", що всі забудовання в Берестю над Бугом є завалені вояками. Це ранені з совєтсько-німецького фронту. В місті, кажеться далі, вдержує порядок німецька, українська і польська поліція, а в ґетто жидівська. В ґетто замкнула націстівська влада 18,000 жидів.

ЗААВАНСУВАВ НА МАЙОРА.

Капітан Михайло Сиротюк, аґроном і урядник в Домініяльнім Відділі Продукції в Едмонтоні (Канада), діяльний канадійський українець, про якого ми недавно згадували, дістав рангу майора. Він артилерист.

СТАВ КАПІТАНОМ.

Іван Чарнецький, канадійський українець, аґроном, що в грудні виїхав з своєю військовою частиною до Англії, зістав іменований капітаном.

АМЕРИКАНЕЦЬ ВРЯТУВАВ МАСАВУ

КАЇРО. — Італійці й німці, відступаючи з Масави, найбільшої італійської морської бази над Червоним морем, знищили цілковито пристань і всі доки і заповіли, що вони вже не є до вжиття. Як британці заняли Масаву, американський капітан від маринарки, *Едвард Елсберґ*, відомий з рятування американської субмарини, що пішла під воду в Блак Айленд в 1926. році, розпочав відбудову пристані, а тепер довів її уже до того, що вирятував док, в якому можна направляти кружляки, що мають і по 10,000 тон поємности.

В ЮГОСЛАВІЇ ІДЕ ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА.

ЛОНДОН. — Армія і повстанці ґен. Дражи Михайловича завдають важкі удари італійським і німецьким військам та контролюють більшою частиною Боснії, а навіть доходять майже під місто Загреб, столицю Хорватії.

НІМЕЧЧИНА ДИКТУВАТИМЕ ЦІНИ

СТОКГОЛЬМ. — Д-р Карл Клодіюс, націстівський економічний експерт, заповідає, що якщо Німеччина віднесе перемогу, то кожна европейська держава мусітиме робити закупна в Німеччині по тій ціні, які оголосить німецький уряд. Без дозволу Німеччини не буде можна теж і нічого вивозити до інших країв. Теж не буде можна ввозити з заморських країв ті товари, що є їх подостатком в Европі.

ЧИ ДУЖЕ ДОПОМАГАЮТЬ АВСТРАЛІЇ?

МЕЛЬБОРН (Австралія). — Австралія стверджує, що дістає таку допомогу в зброї й вояках, яку вона сама дала Англії, чи Обєднаним Державам, а не більше. Це має бути відповіддю тим, що голосять, що през. Рузвелт і Чорчил „посвятили" Бурму, Алеутські острови і Росію, щоб узброїти і охоронити Австралію.

СОВЄТСЬКО-ПОЛЬСЬКА ДРУЖБА ЗАПЕВНЕНА, КАЖУТЬ СІКОРСКІ Й СТАЛІН.

ЛОНДОН. — ОНА подає, що з нагоди річниці совєтсько-польського пакту ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на виґнанню, вислав до Сталіна телеґраму, в якій підкреслив, що той договір „положив тверді основи під дружбу між обидвома державами". Сталін відповів, що так дійсно є.

БУДУТЬ РОЗСТРІЛЮВАТИ...

ЛОНДОН. — В Нідерляндії проголосила націстівська влада, що мешканцям не вільно буде показуватись на вулицях, якщоб наступила інвазія. Хто тому не буде повинуватись, буде на місці розстріляний.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

Митрополит Венямин в У. Р. Домі в Винніпеґу

Канадійський „Український Голос" подає про цікаве „видовище", а це про відчит в комуністичнім Українськім Робітничім Домі дійсного митрополита старої російської православної церкви Венямина, що є митрополитом російської православної церкви в Північній Америці. Цей митрополит покинув Росію в 1920. році й вступив до уряду ґен. Вранґля як представник церкви в уряді. Ґен. Вранґель воював тоді з Совєтами, бажаючи повороту старої царської Росії. Митрополит Венямин був і є за єдину і неділиму Росію. І це, як догадується канадійський часопис, було тим, що заставило митрополита бути разом з українськими комуністами, які є за те саме; тільки волілиб, щоб Росія була комуністична, а знову митрополит волів би монархістичну Росію. Та комуністична, чи монархістична, це вже друга справа...

„ПАРТИЗАНИ В СТЕПАХ УКРАЇНИ"

Так зветься нова песа А. Корнійчука, яку грає країнський театр в Челябінську, російськім місті, положенім на східнім підніжжю Уралу. Є це, як подають, продовження давної песи „В степах України", що була написана на давний лад з піснями, танцями і гумором, в якій головну ролю грали дві особи, що в новій песі вступають в ряди совєтської армії й борються з німцями, що напали на їх край. Найкращою сценою має бути в песі смерть діда Тараса, що гине як справдішній козак.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Справа Мира і Справа Війни

У своїм коментарі про біжучі справи, один з визначніших американських радіових коментаторів висказав відкрито неспокій багатьох американців на думку, що ось тепер доля Америки вирішується на побоєвищах Кубанщини, або Єгипту, або на конференціях в Індії. Хотів він видно тим сказати думку, що, на випадок невдачі російської армії під Кавказом та британської армії в Єгипті на Америку спаде два рази більший воєнний тягар. Як сказав один журналіст, колиб це сталося, то американські ізоляціоністи дістали би те, чого так бажали: Америка воювала би на своїй землі в обороні власних земель, і воювала би сама, без союзників. Увага коментатора підчеркує правду про тотальність усіх воєнних зусиль кожної воюючої сторони.

Те, що діється в Індії тепер, це очевидно не війна, а мирні торги й маневрування. А прецінь їх вислід поважно заважить на воєнній долі воюючих сторін у цій війні. Хто знає, чи саме індуська справа не буде в ній вирішальним чинником. Дуже можливо, що й доля світу вирішиться десь у темній кімнаті в Бомбаю.

Уже ця можливість повинна всім людям піддати думку про тотальність мира й війни. Себто, що мир і війна не виключаючі себе противенства, а доповняючі себе части одної цілости. Від злого мира йде війна, і то тяжка війна. Добрий мир, якшо навіть не запобігає, війну облекшує.

Ню Йорк Має Серце: Чи Маємо Його Ми?

„Ню Йорк Таймс" пише, що „Ню Йорк має серце", бо, мовляв, деякі міста переривають літом кампанії за збірку грошей, а Ню Йорк не переривав. Він наприклад не розкладав своєї кампанії за фондами на U. S. O. на весняну й осінню, але вів одну кампанію й зібрав з призначеної йому квоти $4,450,000 суму $4,-250,000.

Комітети, що обходили людей, які могли би дати більші датки, вже покінчили свою роботу. Продовжується тепер ще кампанія за меншими датками. Таких власне датків ще треба, як Ню Йорк має справді показати, що він має добре серце.

Так пише „Ню Йорк Таймс". Нішо й казати, що ця кампанія покаже, чи американці українського роду мають серце до воюючих вояків і моряків. Між ними людей, що можуть дати більші жертви, мало. Але, як кого на більшу не стати, то добре серце можна проявити й малою жертвою. Як у нашій іміграції мало людей, здібних на більші жертви, то ми мусимо надолужити великим числом жертводавців.

Погода Проти Гітлера, Коли Іде Про Харчі

З Вашингтону подають про харчові вигляди для Німеччини. З цього звіту виходить, що погода не іде на зустріч плянам Гітлера і він мусить шукати якоїсь радикальної заради, якщо схоче перезимувати наступну зиму без катастрофальних потрясень. В першу чергу краї, що опинились під Гітлером, пережили таку страшну зиму, якої ніхто не памятає. Через те спізнились весняні засіви. А тепер ще є велика посуха. Найгірше завела Гітлера Україна. Так кажуть урядові чинники в Вашингтоні, що розслідують ці справи. З України, найбагатшого в Европі краю, як кажеться, Гітлер не зможе цього року нічого добути. Про це німецьке населення знає і це його дуже пригнічає морально, бож треба надіятись нового пайкування поживи і нових обмежень. Є ще теж і багато інших причин, що заповідають харчеву крізу в Німеччині, бо не дописують жнива теж і в інших краях, що є під націстівською окупацією.

„Український Рукопис Свящ. А. Пилипенка

Під таким наголовком пише „Новое Русское Слово" в Ню Йорку (з 4. серпня) про те, що цей часопис відвідував о. А. Пилипенко, як прибув до Злучених Держав з Арґентини і оставив в редакції статтю, написану українською мовою, п. н. „Німецькі приготування до окупації Полудневої Америки". Згаданий часопис пише, що з Гартфордського процесу, де о. Пилипенко виступав як урядовий свідок, видно, що він добре поінформований про роботу німецьких агентів в Північній і Полудневій Америці. Те саме, каже ґазета, виходить з статті, яку о. Пилипенко залишив в її редакції.

В розмові з редактором цеї ґазети, мав о. Пилипенко сказати, що він тепер рішучо ненавидить німців. Запитаний: чому? Відповів: „Таж вони напали на Росію! А яж таки русский човек".

Часопис подає далі, що рукопис, що його залишив о. Пилипенко, є дуже цікавий і подає дуже важні матеріяли, коли глядіти на них з поліційного боку. Але тому, що цей матеріял повинен би бути провірений, він не надавався до використання в ґазеті. Тому редакція відіслала статтю о. А. Пилипенкови, але пошта лист завернула, бо адресата не було під поданою адресою, себто в готелю Бристоль в Ню Йорку. Тепер, каже ґазета, ясно, що його тоді інтернувала американська влада і він уже не мешкав в тім готелю. Ось тому редакція має цей рукопис далі в себе. В статті, згадує ще ґазета, пишеться про Бразилію, де „німецькі агенти піддержують тісний звязок з українцями і москалями". Ґазета каже, що о. Пилипенко подає в тій статті призвища тих українців і москалів, що працюють в Бразилії для Німеччини і є в контакті з представниками німецької пропаґанди.

ПРЕСУ ТРЕБА ПОПИРАТИ НЕ ЛИШ ЯЗИКОМ, АЛЕ Й НА ДІЛІ...

Таке пише канадійський часопис „Українські Вісти" з приводу припинення видавництва в місті Дубюк у Злучених Державах одинокого в Америці католицького щоденника п. н. „Католик Дейлі Трибюн". Каже, що часопис постійно боровся з грошевими трудношами і так видержував 20 років. Одною з причин упадку, як пишеться, була „байдужність католицької суспільности до того щоденника". Люди говорили про потребу ґазети, ухвалювали резолюції, кампанії й видавали заклики, але це „був голос покликуючого в пустині", бо сумління людей заржавіло". Згадавши за українську пресу, що „сповняє також завдання національне і загальноосвітне, культурне" часопис пише ще таке: „Нема „легких" способів на поширення і скріплення преси. Свою пресу треба піддержувати своїми грішми й треба її поширювати, але не лиш язиком, але таки на ділі".

ЛЬВІВ „ПО НАЦІОНАЛЬНОСТЯМ".

ОНА подає з Швайцарії, що націстівська влада у Львові назначила день 20. вересня останнім речинцем для переселення ріжних національностей. Жиди мають бути всі в ґетто. Теж тисячі поляків мають перенестись в інші околиці.